Duffelsesteenweg 101
2860 Sint-Katelijne-Waver
T +32 15 / 30 00 60
E info@proefstation.be
www.proefstation.be

Waarnemingen BIO 2025

1 INLEIDING

De biologische waarnemingsvelden met openluchtgroenten die in 2025 opgevolgd werden door het Proefstation voor de groenteteelt, bevonden zich in Bornem, Sint-Katelijne-Waver, Lier, Putte en Kampenhout. Op deze biobedrijven worden **tweewekelijkse** (tenzij anders aangegeven) waarnemingen gedaan.
Voor een geïntegreerde aanpak van ziekten en plagen in de bio sector is het belangrijk om de levenswijze en de populatiedynamiek van plagen en nuttigen goed op te volgen. Telers worden door (eveneens tweewekelijkse) waarschuwingsberichten op de hoogte gebracht van de aanwezigheid van ziekten en plagen.

2 WAARNEMINGEN KOLEN

2.1 KOOLVLIEG

De koolvliegpopulatie wordt opgevolgd door middel van gele 'McPhail traps' gecombineerd met de lokstof n-butyl isothiocyanaat. Daarnaast worden er op 1 perceel eilegvallen rond de plantvoet geplaatst, zodanig dat de afgelegde eitjes geteld kunnen worden. De waarnemingen werden uitgevoerd op drie percelen met respectievelijk bloemkool, daikon (voorjaar) en een mengsel van koolsoorten (najaar).

De eerste koolvliegen werden waargenomen op 14 april, de eerste eileg werd op 28 april waargenomen. De **hoogste koolvliegdruk vond dit jaar plaats eind april-begin mei**. Later werden geen heel hoge aantallen meer waargenomen. Deze piek komt vroeger dan in 2024, maar is wel lager. In 2024 kwam de piek laat door het koude voorjaar.

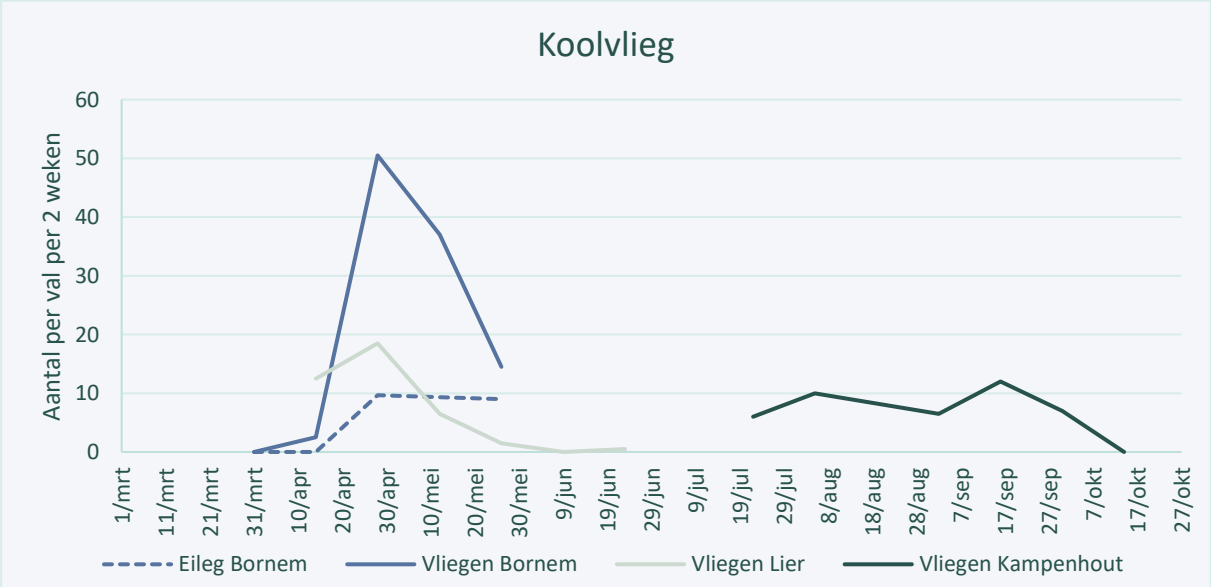

Figuur 1: Waarnemingen koolvlieg

2.2 KOOLMOT

Koolmotten worden gemonitord aan de hand van deltavallen met het feromoon van *Plutella xylostella,* dat de mannelijke individuen aantrekt. Koolmot werd gemonitord op twee percelen met bloemkool/savooikool en bloemkool (enkel voorjaar). Naast het gebruik van deltavallen werd het gewas wekelijks gecontroleerd op rupsen. Het perceel te Sint-Katelijne-Waver kreeg een plantbakbehandeling met spinosad vlak voor planten.

In het vroege voorjaar werd (zoals andere jaren) weinig koolmot waargenomen. De eerstvolgende waarnemingen werden pas uitgevoerd bij planting van de bloemkool/savooikool op het tweede perceel. Twee weken na aanplant

Proefstation voor de Groenteteelt vzw
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden zonder toestemming van de proefaanvrager of -uitvoerder

proefstation
VOOR DE GROENTETEELT

Duffelsesteenweg 101
2860 Sint-Katelijne-Waver
T +32 15 / 30 00 60
E info@proefstation.be
www.proefstation.be

werden **zeer veel koolmotten waargenomen in de feromoonvallen** (vermoedelijk al vroeger actief). Deze hoge aantallen werden echter **niet gevolgd door hoge aantallen rupsen** op de planten, waardoor de schade beperkt bleef. De plantbakbehandeling met spinosad zorgt de eerste weken na plant wel voor bescherming tegen de rupsen, wat deze beperkte aanwezigheid mogelijk wel verklaart.

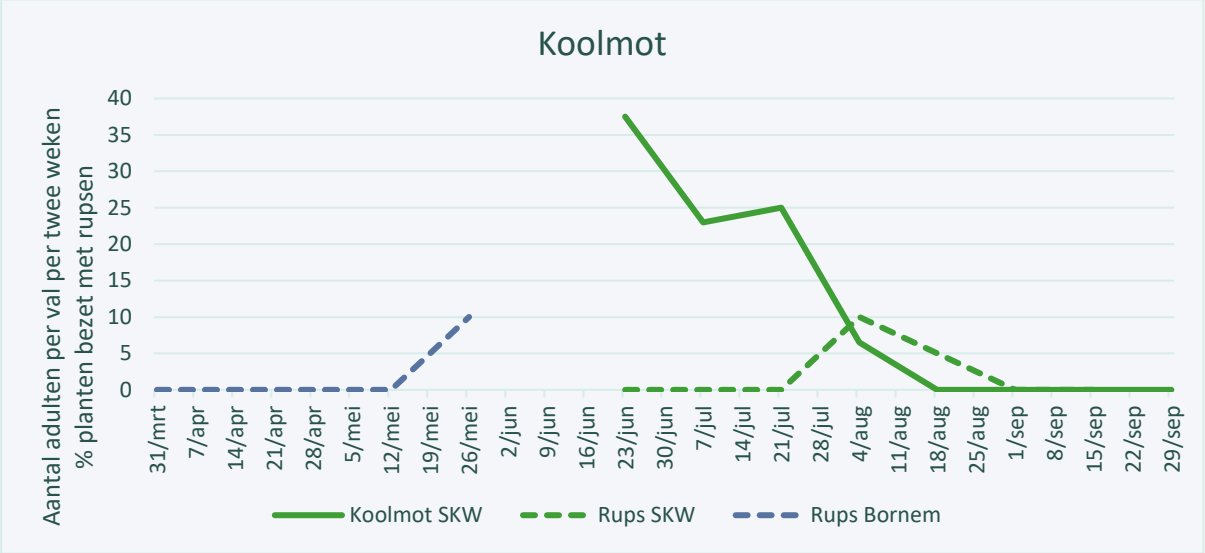

Figuur 2: Waarnemingen koolmot

2.3 ANDERE RUPSEN

Naast rupsen van koolmot worden ook andere rupsen gemonitord op dezelfde percelen. Op het einde van het seizoen kwam er veel kooluil voor in de savooikool. Voor de rest bleef de druk van rupsen in de opgevolgde percelen beperkt tot maximaal 10% van de planten.

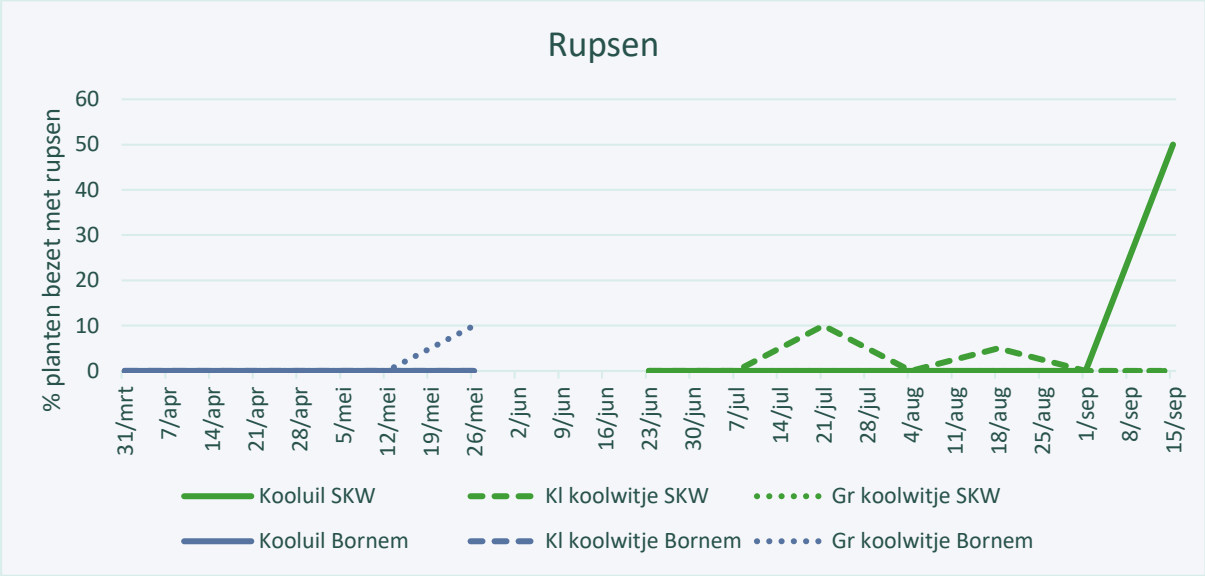

Figuur 3: Waarnemingen kooluil, klein koolwitje en groot koolwitje

2.4 KOOLGALMUG

Koolgalmug wordt waargenomen op dezelfde methode als de koolmot, namelijk met een deltaval, lijmplaat en feromoon van *Contarinia nasturtii*. De koolgalmug is moeilijk te onderscheiden van andere galmuggen waardoor de

Proefstation voor de Groenteteelt vzw
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden zonder toestemming van de proefaanvrager of -uitvoerder

proefstation
VOOR DE GROENTETEELT

Duffelsesteenweg 101
2860 Sint-Katelijne-Waver
T +32 15 / 30 00 60
E info@proefstation.be
www.proefstation.be

muggen onder een binoculair gedetermineerd worden. In 2024 werd weinig koolgalmug gevangen, en was er toch veel schade op de percelen. In 2025 werkten we daarom met feromoondispensers met een dubbel zo hoge dosis feromoon als in 2024. Ze werden opgevolgd in Sint-Katelijne-Waver (bloemkool/savooikool) en Kampenhout (diverse koolsoorten), op elk perceel werden 2 deltavallen geplaatst.

Op 9 juni werd de eerste koolgalmug waargenomen in de feromoonval. Doorheen heel het seizoen bleef de koolgalmug op de gemonitorde percelen aanwezig tot eind september wanneer de laatste koolgalmuggen werden geobserveerd. De **hoogste vangsten van koolgalmug vond plaats van half juli tot begin augustus**. Op het perceel in Kampenhout werd er weinig schade vastgesteld. In Sint-Katelijne-Waver was er schade, maar deze bleef ook beperkt.

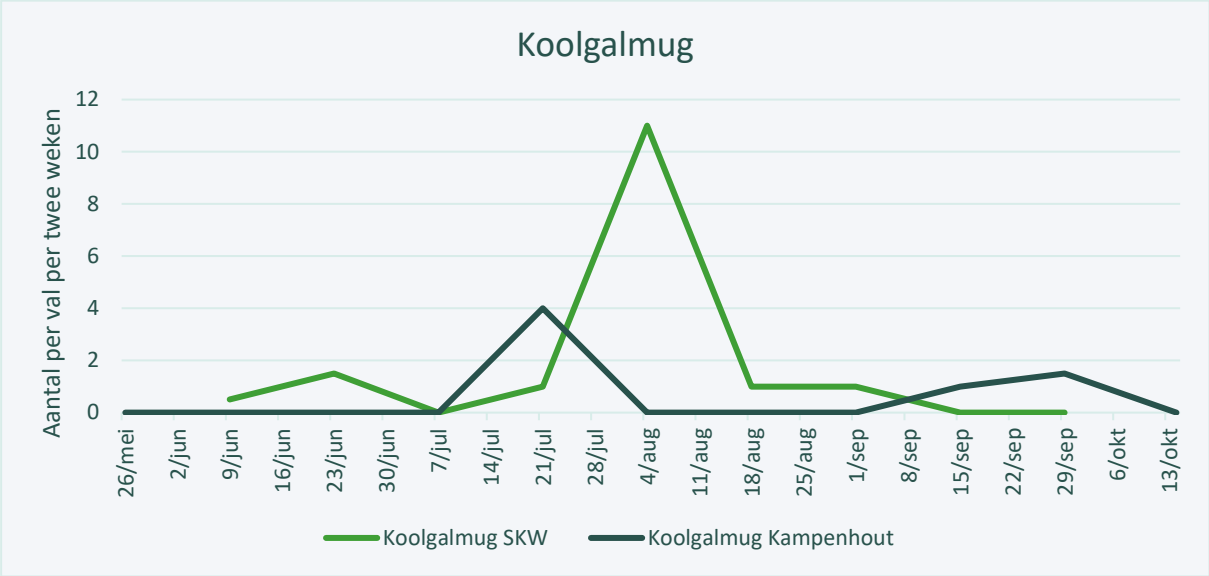

Figuur 4: Waarnemingen koolgalmug

Foto 1: Koolgalmug onder de binoculair.

2.4 AARDVLO

Enkel in Sint-Katelijne-Waver werden aardvlooien opgevolgd op een biologisch perceel. Deze waarnemingen werden uitgevoerd in kader van het project “IPM Aardvlo: systeemgerichte aanpak van aardvlooien”, er wordt daarom ook naar dat project verwezen voor de resultaten van deze monitoring.

Proefstation voor de Groenteteelt vzw
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden zonder toestemming van de proefaanvrager of -uitvoerder

proefstation
VOOR DE GROENTETEELT

Duffelsesteenweg 101
2860 Sint-Katelijne-Waver
T +32 15 / 30 00 60
E info@proefstation.be
www.proefstation.be

2.5 BLADLUIZEN

Bladluizen werden opgevolgd door een visuele controle op koolplanten. Wekelijks werden 20 willekeurige planten gekozen en gecontroleerd op de aanwezigheid van bladluizen. De resultaten worden uitgedrukt in percentage planten bezet met de verschillende soorten.

De bladluisdruk vertoonde dit jaar een **vrij typisch verloop** waarbij er een piek in het voorjaar (mei-juni) werd geobserveerd, die in de zomer daalde tot lage aantallen, waarna de populatie vanaf half-eind augustus weer sterk steeg. Door het warme en droge voorjaar was **de piek in het voorjaar al erg hoog**, zeker in juni. Eind juni daalden de aantallen op de meeste percelen sterk. Enkel in Sint-Katelijne-Waver gebeurde dit pas een halve maand later, mogelijk door de latere plantdatum.
Redelijk snel, vanaf half augustus, begon de populatie melige koolluis weer sterk te stijgen om half september 100% van de planten te bezetten.

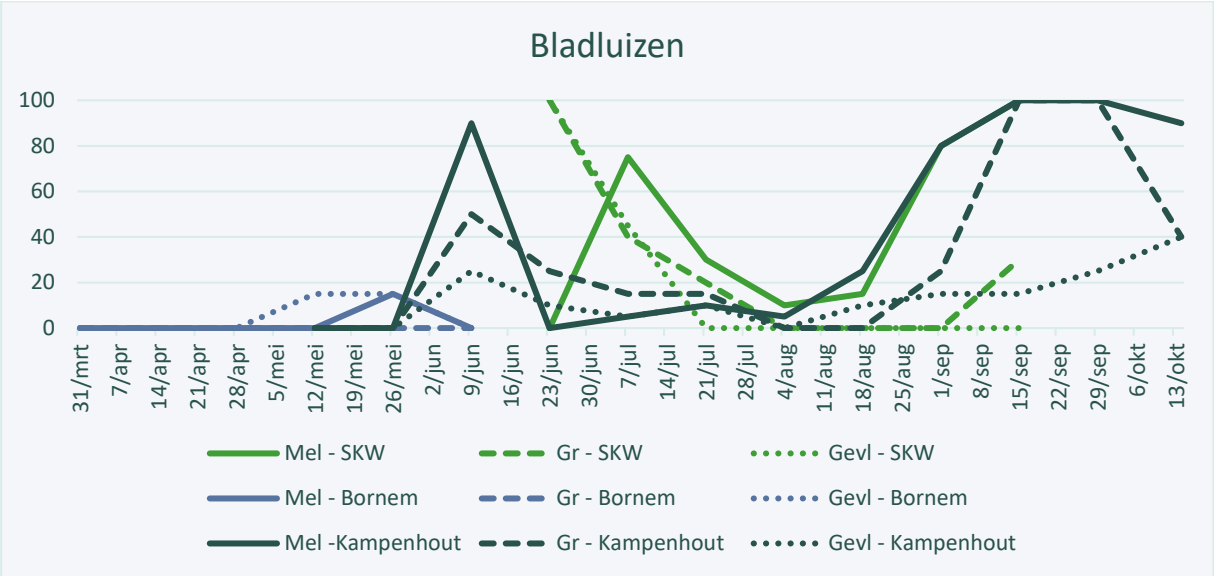

Figuur 2: Waarnemingen melige koolluis (Mel), groene perzikluis (Gr) en gevleugelde bladluizen (Gevl)

2.6 KOOLSCHILDWANTS

In de waarschuwingsberichten werd ook melding gedaan van enkele zeldzame waarnemingen van de koolschildwants of koolwants (*Eurydema oleracea*). Deze wants kan schadelijk zijn in kool, maar schade werd in 2025 niet opgemerkt.

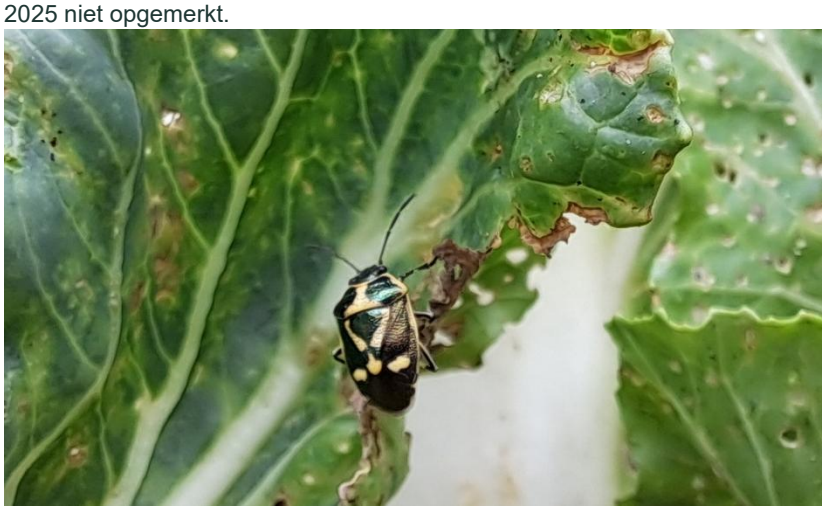

Foto 2: Gele morfotype van de koolschildwants op een blad Chinese kool.

Proefstation voor de Groenteteelt vzw
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden zonder toestemming van de proefaanvrager of -uitvoerder

Duffelsesteenweg 101
2860 Sint-Katelijne-Waver
T +32 15 / 30 00 60
E info@proefstation.be
www.proefstation.be

3 WAARNEMINGEN SCHERMBLOEMIGEN

3.1 WORTELVLIEG

Op de waarnemingsvelden in Putte (knolselder) en Lier (wortel, gevolgd door knolselder) wordt wortelvlieg waargenomen door middel van oranje wortelvlieg-vallen. De vangplaten worden schuin naar beneden boven het gewas geplaatst en worden bespoten met lijm. Per waarnemingsveld worden er 3 vallen geplaatst.

In Lier bleef het aantal gevangen wortelvliegen het hele seizoen beperkt en steeg nooit boven een gemiddelde van 1 vlieg per val per 2 weken. In Putte waren de aantallen iets hoger en hier zijn ook de drie generaties van wortelvlieg zichtbaar (drie pieken). De eerste twee generaties (mei-juni en juli-augustus) bleven qua aantal vrij beperkt, terwijl de **derde generatie eind september-oktober een hoge wortelvliegdruk** met zich meebracht laat in het seizoen.

Figuur 6: Waarnemingen wortelvlieg

3.2 BLINDWANTSEN

Blindwantsen werden opgevolgd op twee percelen met groene selder. Per perceel werden twee gele vangplaten opgesteld en werd bij 20 planten gekeken of er schade door blindwantsen was of niet.

In Sint-Katelijne-Waver volgt het patroon de verwachte aantallen op basis van vorige jaren, waar de wantsen vooral in de zomer aanwezig zijn (hoewel vrij laat, maar komt ook door een late planting van de teelt). Op 24 juli was er zeer veel neerslag (44 L/m²). Vorige jaren kwam zo'n neerslagpiek ook overeen met een sterke daling in het aantal gevangen wantsen. Dat is hier niet het geval, maar mogelijk ligt de lagere frequentie (tweewekelijks) aan de basis hiervan. De grootste schade volgt enkele weken na de toename van het aantal gevangen wantsen, maar ook later dan verwacht.

In Bornem verliep de wantsendruk heel anders. Op 28 juli werden de vallen op een ander perceel met jonge planting gezet, wat ook de zeer lage aantallen op 11 augustus verklaart. De **hoogste aantallen werden eind juni waargenomen**, vanaf dan daalt de populatie en blijft die vrij laag. Anderzijds was de schade op dat perceel (niet opgevolgd) wel behoorlijk.

Proefstation voor de Groenteteelt vzw
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden zonder toestemming van de proefaanvrager of -uitvoerder

proefstation
VOOR DE GROENTETEELT

Duffelsesteenweg 101
2860 Sint-Katelijne-Waver
T +32 15 / 30 00 60
E info@proefstation.be
www.proefstation.be

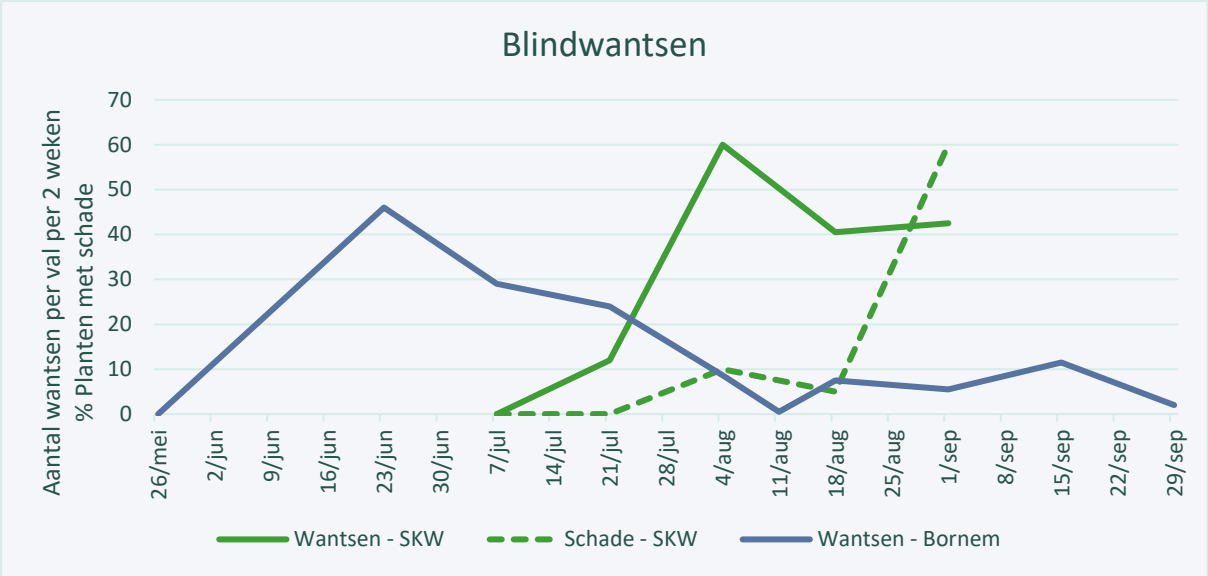

Figuur 8: Waarnemingen blindwantsen en veroorzaakte schade

3.3 SELDERVLIEG

De monitoring van seldervlieg werd dit jaar op een percelen in groene selder (Bornem) en twee percelen in knolselder (Putte, Lier) uitgevoerd met oranje vangplaten (cfr. wortelvliegvallen). De monitoring gebeurde in mei-juni en in september-oktober, gelijk met de twee verwachte vluchten van seldervlieg.

Enkel in Putte werden een paar seldervliegen waargenomen, maar nooit meer dan 1 vlieg op een val. In Lier en Bornem werden ondanks de schade geen seldervliegen waargenomen. Dit toont nogmaals aan dat deze plaag **moeilijk te monitoren** valt.
De **schade zelf heeft een vrij typisch verloop**, vanaf eind mei duikt de schade sterk op, die tegen half-eind juni weer weg is (einde juni enkel nog oudste bladeren). De tweede vlucht kwam vrij laat, pas eind september, en veroorzaakte geen grote schade meer.

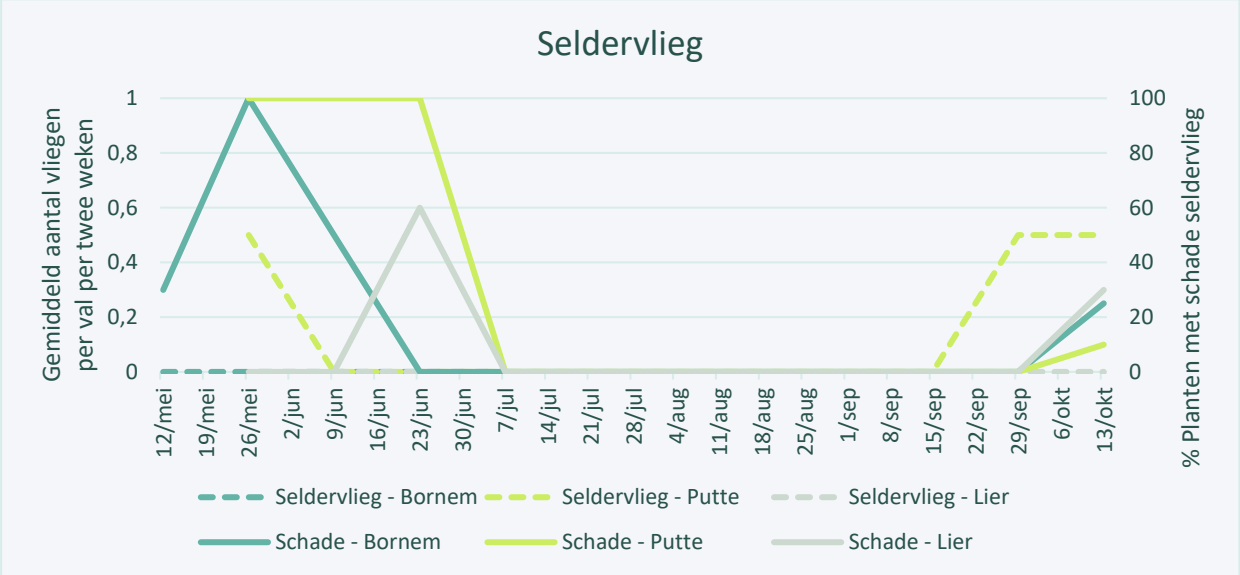

Figuur 73: Waarnemingen seldervlieg en veroorzaakte schade

Proefstation voor de Groenteteelt vzw
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden zonder toestemming van de proefaanvrager of -uitvoerder

Duffelsesteenweg 101
2860 Sint-Katelijne-Waver
T +32 15 / 30 00 60
E info@proefstation.be
www.proefstation.be

3.4 BLADLUIZEN

In het voorjaar werd in de waarschuwingsberichten melding gedaan van een grote vlucht zevenbladluis (vnl in wortelen).

Foto 3: Zevenbladluis op een kiemplant van wortel.

4 WAARNEMINGEN PREI EN BONEN

4.1 PREIMOT

Preimot werd gemonitord met doorzichtige deltavallen met het feromoon van preimot (*Acrolepiopsis assectella*) op twee percelen prei.
De gevangen aantallen zijn erg laag, maar tonen **activiteit van preimot eind juli en in september**. Op beide percelen is nooit veel schade van preimot opgetreden.

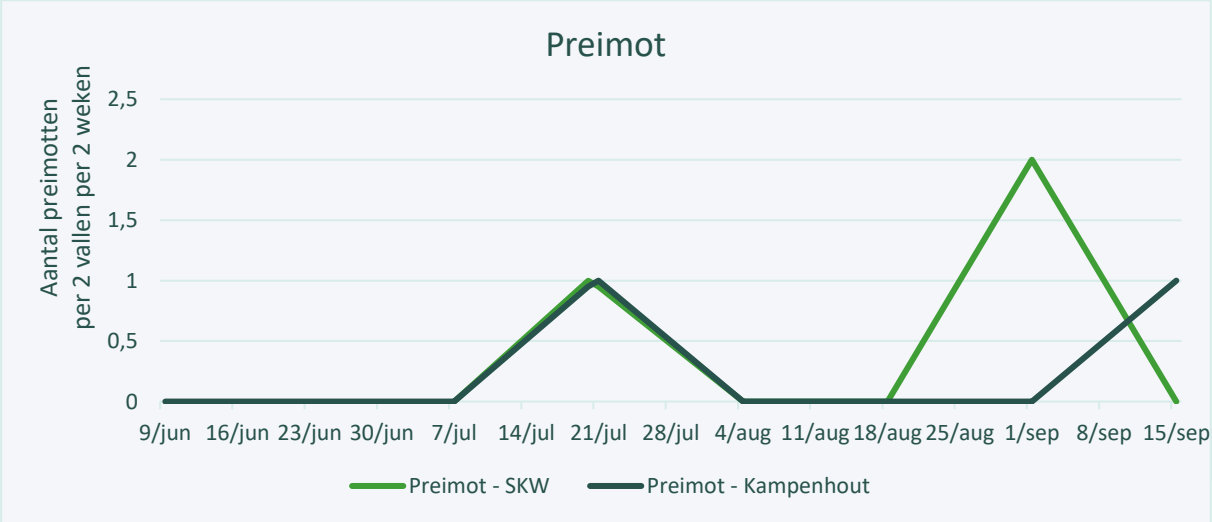

Figuur 9: Waarnemingen preimot

Proefstation voor de Groenteteelt vzw
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden zonder toestemming van de proefaanvrager of -uitvoerder

proefstation
VOOR DE GROENTETEELT

Duffelsesteenweg 101
2860 Sint-Katelijne-Waver
T +32 15 / 30 00 60
E info@proefstation.be
www.proefstation.be

4.2 PREIMINEERVLIEG

Er werden bieslookplantjes gezet voor de monitoring van preimineervlieg, maar er werden nooit voedingsstippen waargenomen. Ook schade werd weinig gemeld.

4.3 PREIVLIEG & BONENVLIEG

Preivlieg (*Delia antiqua*) en bonenvlieg (*D. platura* & *D. florilega*) zijn morfologisch vrij gelijkaardige vliegen. Preivlieg doet schade in prei en uien, terwijl bonenvlieg in heel wat verschillende teelten schade veroorzaakt. Beide plagen werden dit jaar in het voorjaar gemonitord met horizontale blauwe vangplaten (droge lijm), 10-20cm boven de grond, met en zonder lokstof voor bonenvlieg (bean seed fly trap; Andermatt; 2-fenylethanol & n-valeriaanzuur), op twee velden (waarvan één niet biologisch, wel naast een biologisch perceel) met bonen en prei, resp. uien.

Bonenvlieg was aanwezig vanaf begin april en bereikte **twee pieken eind april en eind mei**. In Putte was enkel de piek eind mei zichtbaar. **Preivlieg** komt doorgaans later en kende een veel kortere periode van activiteit met een **piek eind april-begin mei**. In Putte werd bijna geen preivlieg gevangen.

De vallen werden dit jaar horizontaal en kort tegen de grond gehangen, omdat dit volgens onderzoek van de universiteit van Warwick de hoogste aantallen vliegen vangt. Het nadeel hiervan, en dat hebben we sterk ondervonden in bepaalde periodes, is dat **vogels de vliegen van de vangplaat afpikken**, waardoor die niet meer te determineren zijn (wel telbaar, poten blijven plakken). Ook vlogen ze makkelijk weg op de manier waarop ze werden geïnstalleerd.
De **lokstof** had bij bonenvlieg dit jaar weinig meerwaarde (gemiddeld niet meer vliegen gevangen), maar toonde wel een **duidelijke meerwaarde voor de monitoring van preivlieg**. De trends in het populatieverloop zijn gelijk met en zonder lokstof, maar met lokstof werden vijf keer meer preivliegen gevangen.

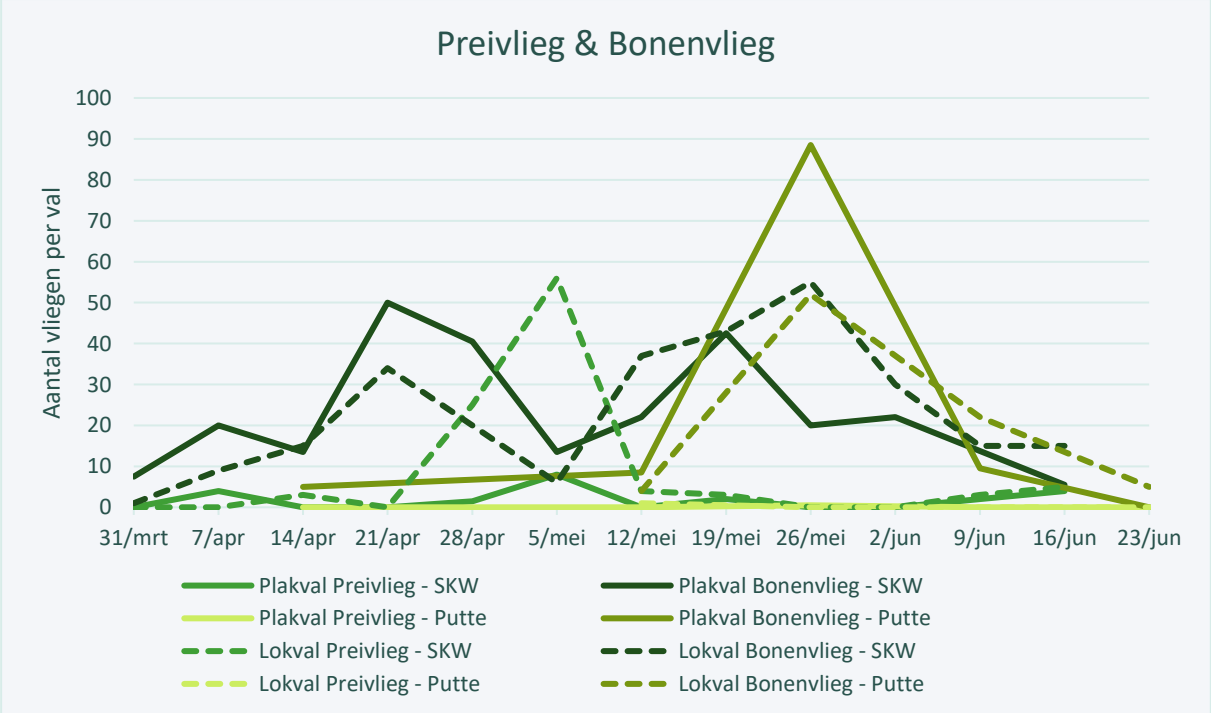

Figuur 10: Waarnemingen preivlieg (D. antiqua) & bonenvlieg (D. antiqua & D. florilega) in Putte (aantal vliegen per val per twee weken) en Sint-Katelijne-Waver (aantal vliegen per val per week).

Proefstation voor de Groenteteelt vzw
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden zonder toestemming van de proefaanvrager of -uitvoerder

proefstation
VOOR DE GROENTETEELT

Duffelsesteenweg 101
2860 Sint-Katelijne-Waver
T +32 15 / 30 00 60
E info@proefstation.be
www.proefstation.be

Foto 4: Preivlieg en bonenvlieg werden opgevolgd met horizontale blauwe plakvallen

Foto 5: Preivlieg (omcirkeld individu) en bonenvlieg op een blauwe vangplaat onder de binoculair.

4.4 BLADRANDKEVER

Bladrandkever wordt niet systematisch opgevolgd, maar er werd wel melding van gedaan in de waarschuwingsberichten bij schade.

Proefstation voor de Groenteteelt vzw
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden zonder toestemming van de proefaanvrager of -uitvoerder

proefstation
VOOR DE GROENTETEELT

Duffelsesteenweg 101
2860 Sint-Katelijne-Waver
T +32 15 / 30 00 60
E info@proefstation.be
www.proefstation.be

Foto 6: Schade door bladrandkever in tuinbonen.

5 DANKWOORD

De monitoring van maart tot juni werd uitgevoerd in kader van het CCBT-project 'W&W Biogroenten openlucht en tunnel', gefinancierd door het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. De andere helft van het jaar werd de monitoring gefinancierd vanuit de subsidie "Waarnemingen en waarschuwingen 2025-2027", vanuit het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

CCBT
AGENTSCHAP LANDBOUW & ZEEVISSERIJ

S. Fleerakkers, L. Hellemans
Proefstation voor de Groenteteelt, Sint-Katelijne-Waver

Proefstation voor de Groenteteelt vzw
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden zonder toestemming van de proefaanvrager of -uitvoerder